

Psikiyatri Stajını Tamamlamış Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Staj Eğitimi Hakkındaki Görüşleri

Mihriban Dalkıran Varkal¹, Erhan Yüksek¹, Ömer Faruk Demirel¹, Nuran Çağlar², Nihan Eliüşük², Pınar Gökdoğan², Elif Nurdan Özmansur², Murat Emül³

ÖZET:

Psikiyatri stajını tamamlamış tıp fakültesi öğrencilerinin staj eğitimi hakkındaki görüşleri

Amaç: Tıp fakültelerinde psikiyatri eğitimine az önem verilmiş ve müfredata çok iyi entegre edilmemiş gibidir. Bu çalışmada psikiyatri stajını bitirmiş öğrencilerin stajın hemen bütün safhaları hakkında düşüncelerini geri bildirimle bize aktarmalarını amaçladık.

Yöntem: Bu çalışmaya fakültemizde okuyan, psikiyatri stajını bitiren ve çalışmaya katılmayı kabul eden tıp öğrencilerin bilgilendirilmiş onamı alındıktan sonra, sosyo-demografik özellik anketinin ardından, ekibimizin hazırladığı 31 sorudan oluşan, psikiyatri stajına öğrencilerin bakışını araştıran bir anket verildi.

Bulgular: Çalışmaya 208 öğrenci katılmayı kabul etmiştir. Bu öğrencilerin 114'ü kadın iken 94'ü erkekti ve ortalama yaşları 22.7±1.02 idi. Öğrenciler, en yüksek oranda eğitimcilerden saldırgan hasta karşısında neler yapabileceğinin öğretilmesini beklemekteydi (%89). Yüzde 76 öğrenci psikiyatrik belirtilerin genel tıbbi durumlarda da görülebileceğine inandığı için eğitimde konsültasyon ve liyezona ağırlık verilmesi gerektiğini belirtmişti. Yüzde 70 öğrenci standart hasta video kayıtlarını izlemek ve tartışmak istediklerini bildirmişti. Yüzde 53 öğrenci psikiyatri sınavının yalnızca bilgiyi ölçtüğüne ve beceriyi ölçmediğine vurgu yapmıştı. Öğrencilerin %78'i araştırma görevlisi ile ve %64'ü bir hocala hasta takip etmek istediğini söylemişti. Ayrıca, %54 öğrenci daha önceki sınıflarda iken psikiyatri ile ilgili (nöroimmünoloji, nöroanatomi, psikoendokrinoloji gibi) seminer/araştırma projelerine katılmayı doğru bulmuştu.

Sonuç: Psikiyatri stajyer eğitiminde ilgiyi ve verimi artırma çabaları giderek önem kazanmaktadır. Bu çalışma ülkemizde bu amaçla yapılan ilk çalışma olması nedeniyle önemlidir. Ancak eğitimciler eğitimde verim almak için öğrencilerin görüşünü göz önünde bulundururken, deneyimli bir klinisyen olarak da öğretilmesi gerekenler arasında dengeyi gözetmelidir.

Anahtar sözcükler: psikiyatri, teorik stajyer eğitimi, müfredat, klinik uygulama

Journal of Mood Disorders 2012;2(3):102-8

ABSTRACT:

The views of medical students about psychiatry clerkship education

Objectives: Psychiatry education in medical schools seems to be given little attention and has not been fully integrated into curriculum. In this study our purpose was to get feedback about all phases of psychiatry clerkship from medical students, who completed psychiatry clerkship.

Methods: A 31 item questionnaire investigating the views of medical students about psychiatry clerkship and a socio-demographic survey were given to the medical students, who completed psychiatry clerkship and signed informed consent prior to study procedures.

Results: A total of 208 students agreed and signed consent to participate in the study. The number of female and male students were 114 & 94, respectively and mean age was 22.7±1.02. Most of the students (89%) expected from the lecturers "to teach how to manage aggressive patients." Seventy six percent of students specified the requirement of consultation liaison education because "psychiatric symptoms could be seen in general medical conditions." Seventy percent of students reported that they wanted to watch and discuss standart patient video records. Fifty three percent of the students emphasized that "Psychiatry examination was only assessing knowledge, but not the skills." Seventy eight percent of students reported that "they wished to follow up the patients along a resident" and 64% "with an attending." Also, 54% of students supported to participate in a research project or seminar related to psychiatry (e.g. neuroimmunology, neuroanatomy, psychoendocrinology) in previous years.

Conclusion: The efforts to increase interest and improve outcome and effectiveness in psychiatry clerkship education have become more important. This is the first study on this topic in our country. To improve outcome and effectiveness in psychiatry clerkship education, the educators should find the balance between the views of medical students and experienced faculty members about the topics to be taught during the rotation.

Key words: psychiatry, psychiatry clerkship education, curriculum, clinical skills training

Journal of Mood Disorders 2012;2(3):102-8

¹Ar. Gör., Dr., ²Stajyer Dr., ³Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Psikiyatri AD, İstanbul-Türkiye

Yazışma Adresi / Address reprint requests to: Doç. Dr. Murat Emül, Psikiyatri AD, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul-Türkiye

Telefon / Phone: +90-212-414-3000

Elektronik posta adresi / E-mail address: hmuratemul@hotmail.com muratemul@yahoo.com

Kabul tarihi / Date of acceptance: 10 Ağustos 2012 / August 2012

Bağıntı beyanı:

M.D.V., E.Y., Ö.F.D., N.Ç., N.E., P.G., E.N.Ö., M.E.: Yazarlar bu makale ile ilgili olarak herhangi bir çıkar çatışması bildirmemiştir.

Declaration of interest:

M.D.V., E.Y., Ö.F.D., N.Ç., N.E., P.G., E.N.Ö., M.E.: The authors reported no conflict of interest related to this article.

GİRİŞ

Araç sürmeyi henüz öğrenmiş bir kişi, kendisine eğitim veren kişinin geri bildirimlerini sıklıkla hatırladığına ve düzeltici öneriler olmaksızın sürüş deneyiminin tehlikeli ve fazlaca karmaşık olabileceğine katılacaktır (1). Yüzyıllardır hekimler “usta-çırak” modeliyle ve bir hata ortaya çıkmadan eğiticisi tarafından uyarılma ve düzeltme eylemiyle eğitilmektedir (1). Psikiyatri stajı eğitim süresi ülkemizde sıkça tartışma konusu olmakta ve 8 gün ile 4 hafta arasında değişmektedir. Fakültedeki eğiticilerin azalan zamanları, artmış uzmanlaşma gibi durumlar psikiyatri stajyer öğrencilerinin daha az süperveze edilmesiyle sonuçlanmaktadır (2). Ayrıca giderek artan tıbbi hatalar (3), yazılıya dayanan öğrenci bilgisini ölçmenin sınırlılıkları (4), yüz yüze yapılan sözlü sınavlarda ise notların şişirilmesi (5) ve psikiyatri eğitiminde öğrenciye geri bildirim faydaları ile ilgili çalışmaların yokluğu (1) dolaylı olarak psikiyatri eğitimin sonuçlarını ilgilendirmektedir. Ayrıca tıp fakültelerinde psikiyatri eğitiminin nasıl yapılacağına da az önem verilmiş ve müfredata çok iyi entegre edilmemiş gibidir (6). Dört haftalık psikiyatri stajının öğrenciler tarafından “heyecan, keyif ve ilgi uyandırmaktan uzaktı” biçiminde değerlendirildiği verisinden yola çıkılarak psikiyatri eğitimine ilgi uyandırmak için çeşitli projeler geliştirilmiştir (6). Bu projelerden birinde haftada üç saat merkezi bir yerde dördüncü sınıf tıp öğrencilerine psikopatoloji dersi anlatılmış, ikinci sınıf öğrencilerine ise iki haftada bir psikiyatride ilgisi olanlar grubu kurularak bir eğitmen aracılığıyla psikiyatrik konular anlatılmıştır. Oniki haftalık deneyim sonucunda öğrenciler psikiyatride daha popüler bulduklarını ve ilgilerinin daha arttığını belirtmişlerdi (6).

Amerika Birleşik Devletleri’nde nöropsikiyatrik bozuklukların yıllık maliyeti 1.2 trilyon dolar olduğu, her beş kişiden birinin yaşamları içinde önemli bir ruhsal bozukluk yaşayacağı, tıbbi yardım için başvuran ayaktan hastaların %60-80’inin ruhsal bozukluk, bağımlılık ya da ilişkili durumlar yaşadığı hesaplanmıştır (7). Bu nedenle, iyi yapılandırılmış, ne öğretilene dönük hedefler ve hedeflere götürecek destekleyici materyallerin kullanımı tıp eğitiminde giderek önem kazanmaktadır (8). Ülkemizde bu konuda üniversitelerin durumu (eğitim veren ve görenlerin sayısal durumu), verilen derslerin konu başlıkları ve süreleri ve eğiticilerin öğrencilerinden bekledikleri ile ilgili 2010 yılında bir araştırma yayınlanmıştır (9).

Biz bu çalışmada ülkemizde ilk olarak, psikiyatri stajını bitirmiş öğrencilerin stajın hemen bütün safhaları hakkında düşüncelerini geri bildirimle bize aktarmalarını amaçladık. Elde ettiğimiz verilerin, öğrencilere psikiyatri bilimini daha iyi nasıl aktarabileceğimiz konusunda bizlere yardımcı olacağını öngördük.

YÖNTEM

Katılımcılar ve Anket

Bu çalışmaya fakültemizde okuyan, psikiyatri stajını bitiren ve çalışmaya katılmayı kabul eden tıp öğrencileri (n=208) alınmıştır. Katılımcıların bilgilendirilmiş onamı alındıktan sonra, sosyo-demografik özellik anketinin ardından ekibimizin hazırladığı 31 sorudan oluşan, psikiyatri stajına öğrencilerin bakışını araştıran bir anket verildi. Bu anket psikiyatri stajının eğitimi, bilgi ve beceri aktarımı, bilgi ve becerinin ölçülmesi gibi konuları içermektedir. Bu anketi isimsiz olarak doldurmaları istendi. 37 kişi bu anketi doldurmak istemediğini belirtti. Bu anketteki sorulara 3 farklı yanıt vermek mümkündü (katılmıyorum, tarafsızım, katılıyorum). Çalışmada Helsinki Deklarasyonu ölçütlerine uyulmuştur.

Psikiyatri Stajyer Eğitimi

Fakültemizde psikiyatri stajı süresi 7-10 iş günü (yaklaşık 2 hafta) arasında değişmektedir. Her sabah 30 dk - 1 saat arasında bir öğretim üyesiyle olgu sunumu pratiği, ardından teorik ders eğitimi başlamaktadır. Teorik ders eğitiminde eğitici, kişisel farklılıklar olmakla birlikte, bütün dünyada olduğu gibi slaytlar, daha az sıklıkta tahta yardımıyla ders anlatmaktadır. Stajyer öğrencilerden öğleden sonra psikiyatri servisi ve polikliniğinde pratik yapmaları beklenmektedir. Ayrıca, öğrencilerin haftada birer gün bütün öğretim üyelerinin katılımı beklenen olgu sunumuna ve seminerlere de katılımı zorunludur. Staj sonrası ölçüm ise önce çoktan seçmeli test, ardından öğrencilerin hazırladığı hastayı sunması ve sözel olarak sorularla değerlendirildiği iki aşamadan oluşmaktadır.

İstatistiksel Analiz

Veriler SPSS 16.0 programı ile kayıt edildi. Daha sonra verilerin frekans analizi yapıldı. Cinsiyetlere göre verileri

karşılaştırmak için Student's t testi ve Ki-kare testi kullanıldı. İstatistiksel anlamlılık değeri $p < 0.05$ olarak kabul edildi.

BULGULAR

Çalışmaya 208 öğrenci katılmayı kabul etmiştir. Bu öğrencilerin 114'ü kadın iken 94'ü erkekti (%54.8'e karşın %45.2). Katılımcıların ortalama yaşları 22.7 ± 1.02 , kadınların yaş ortalaması 22.59 ± 0.93 ve erkeklerin yaş ortalaması 22.8 ± 1.11 idi ($p = 0.062$). Öğrencilerin 23'ü daha önce psikiyatrik yardım almışken (12 kadına karşın 11 erkek, $p = 0.788$), 185'i daha önce bir psikiyatrik yardım almamıştı.

Öğrencilerin psikiyatri eğitimcilerinden belediklerinin araştırıldığı sorulara bakıldığında: bu çalışmadaki öğrenciler, en yüksek oranda eğitimcilerden saldırgan hasta karşısında neler yapabileceğinin öğretilmesini beklemekteydi (%89). Psikiyatrik belirtilerin genel tıbbi durumlarda da görülebileceğine inandığı için eğitimde konsültasyon ve liyezona ağırlık verilmesi gerektiğini belirten öğrencilerin oranı %76 idi. Standart hasta video kayıtlarını izlemek ve tartışmak istediklerini bildiren öğrencilerin oranı ise %70 idi. Teorik dersten daha çok hasta takibi yapmanın öğretici olduğuna inanan öğrenci-

lerin oranı %62 idi. Öğrencilerin %58'i devlet/özel hastane ya da özel muayenehanede/ofiste psikiyatri uygulamalarını merak etmişlerdi. Katılımcıların %46'sı ise psikiyatri staj süresinin daha uzatılmasından yanaydı (Tablo 1).

Öğrencilerin staj boyunca ve sonunda bilgi becerilerinin değerlendirilmesinin araştırıldığı sorulara bakıldığında: %70 öğrenci yalnızca bilgisinin ölçülmesini değil hasta karşısındaki tutumunun da değerlendirilmesini istemişti. Öğrencilerin %57'si psikiyatri stajına başlamadan önce nöroloji stajını bitirmenin daha yararlı olacağına inanmaktaydı. Yüzde 53 öğrenci psikiyatri sınavının yalnızca bilgiyi ölçtüğüne ve yüzde 50 öğrenci ise psikiyatri sınavının beceriyi ölçmediğine vurgu yapmıştı. Psikiyatri eğitiminin amacının tıpta uzmanlık sınavı olması gerektiğine inanan öğrencilerin oranı %16 idi ve daha fazla kadın öğrenci bu öneriye katılmıyordu ($p = 0.007$) (Tablo 2).

Öğrencilerin kendilerinden beklenebilecek durumlar araştırıldığında ise: öğrencilerin %78'i araştırma görevlisi ile ve %64'ü bir hocayla hasta takip etmek istediğini söylemişti. Anlamlı olarak daha yüksek oranda kadın öğrenci araştırma görevlisiyle hasta takip etmenin öğretici olacağına inanmaktaydı ($p = 0.006$). Ayrıca, %54 öğrenci daha önceki sınıflarda iken psikiyatri ile ilgili (nöroimmünoloji, nöroanatomi, psikoendokrinoloji gibi) seminer/araştır-

Tablo 1: Psikiyatri Eğitimi Verenlerinden Beklentileri

¹ Kadın / Erkek	Katılmıyorum n	Tarafsız n	Katılıyorum n
Hastaların saldırgan davranışlarına karşı neler yapılabilceği öğretilmelidir.	1/5	8/9	105/80
Psikiyatrik belirtilerin genel tıbbi hastalıklarda da gözlenebileceğinden konsültasyon ve liyezona eğitime daha fazla ağırlık verilmelidir.	9/2	17/21	88/71
Standart hastalardan oluşan videolar izlemek ve ardından tartışmak daha öğretici olurdu.	12/14	19/17	83/63
Psikiyatride yatan ya da ayaktan hasta deneyimlerim teorik derslerden çok daha öğreticiydi.	11/12	28/28	75/54
Stajda "ne kadar çok konu anlatılırsa o kadar iyidir" bakışı faydasızdır.	16/10	12/12	86/72
Şizofreni, duygudurum, anksiyete bozuklukları gibi çok temel başlıkların öğretilmesi amaçlanı.	4/3	8/12	102/79
*Geropsikiyatri, adli psikiyatri, psikoterapiler, çocuk ve ergen psikiyatrisi gibi birimlerdeki uygulamaları görmek psikiyatrinin genişliğini anlamamızı sağlar.	5/7	18/26	91/61
Devlet/özel hastane/özel muayenede psikiyatri uygulamalarını görmek çok faydalı olurdu.	19/18	31/19	64/57
Stajda hasta/hasta yakınları ve bana faydalı olabilecek psikiyatri web sayfalarından da söz edilmeli.	13/20	23/21	78/53
Psikiyatri eğitimi öncelik pratisyen hekimliğe dönük olmalıdır.	14/13	12/14	88/67

¹Ki kare testi ile karşılaştırılmıştır. * $p = 0.054$, istatistiksel olarak anlamlı olmaya meyilli

Tablo 2: Kadın ve erkek öğrencilerin akademik ölçüm hakkındaki düşüncesi

¹ Kadın / Erkek	Katılmıyorum n	Tarafsız n	Katılıyorum n
Hastaların saldırgan davranışlarına karşı neler yapılabileceği öğretilmelidir.	1/5	8/9	105/80
Yalnızca bilgi performansının değerlendirilmesi benim hekimlik becerime yön vermez.	7/9	27/19	80/66
Sözlülerde hocalar yazılılardan daha eli bol davranıyorlar bunun bir standardı yok.	45/40	32/34	37/20
Nöroloji stajından sonra psikiyatri stajının yapılması psikiyatri stajını kolaylaştırabilirdi.	18/25	25/20	71/49
Stajı 5. Dönemin sonuna doğru almak hem diğer kliniklerde rutin işleyişi öğrendiğimiz için hem de TUS için faydalı olurdu.	54/37	37/31	23/26
Psikiyatri sınavı klinik becerimi ölçmekten uzaktı.	16/9	41/30	57/55
Psikiyatri sınavı yalnızca psikiyatri bilgimi ölçmekteydi.	17/14	43/32	54/48
*Psikiyatri eğitimi öncelik TUS'a dönük olmalıdır.	74/42	28/30	12/22

¹Ki kare testi ile karşılaştırılmıştır. *p=0.054, istatistiksel olarak anlamlı olmaya meyilli

Tablo 3: Aktif olarak kendilerinden beklenenler araştırıldığında

¹ Kadın / Erkek	Katılmıyorum n	Tarafsız n	Katılıyorum n
Psikiyatri stajından önceki sınıfların boş zamanlarında psikoimmünoloji, nöroanatomi, psikobiyojoloji gibi konularda seminerler, araştırma projesi ya da sunumlar dinlemek/katılmak daha iyi olurdu.	18/26	33/18	63/50
Staj süresince yalnızca bölümün var olan eğitim seminerlerine katılmak yeterlidir.	52/38	35/34	27/22
Staj süresince her öğrenci kendince ilginç bulduğu bir konuda web tabanlı bilgiler, video, DVD, gibi teknolojileri kullanarak bir ödev hazırlamalıdır.	49/42	32/27	33/25
Staj boyunca yalnızca gözlemci olmak yeterlidir.	74/51	26/26	14/17
Psikiyatri stajında poliklinikteki hastaları asistanla tartışmak isterdim.	13/8	23/15	78/71
Polikliniğe ilk kez başvuran bir hastayı tek başıma değerlendirip hocayla tartışmak iyi olurdu.	28/22	19/22	67/50
Psikiyatri stajında tek başıma hasta takibi yapmak ve hocayla tartışabilmek iyi olurdu.	13/18	22/21	79/78
*Psikiyatri stajında asistanla birlikte yatan bir hastayı takip etmek iyi olurdu.	8/12	7/17	99/65
Psikiyatri stajında rutin işlere yardım etmek, vizitlere katılmak yeterlidir.	49/36	46/35	19/23

¹Ki kare testi ile karşılaştırılmıştır. *p=0.006, istatistiksel olarak anlamlı.

ma projelerine katılmayı doğru bulmuştu. Öğrencilerin yalnızca %27'si staj süresince ödev hazırlamaları gerektiğine katılmaktaydı (Tablo 3).

TARTIŞMA

Bu çalışma bildiğimiz kadarıyla ülkemizde psikiyatri stajyer eğitimi açısından stajyer öğrencilerin görüşlerini araştıran ilk çalışma olması nedeniyle önemlidir. Dünya-da psikiyatri eğitiminin nasıl daha verimli hale getirileceği

tartışılmakta ve yenilikler araştırılmaktadır. Çalışmamızda her on öğrenciden dokuzu psikiyatri stajında saldırgan hastaya karşı eğitimin gerekliliğini vurgulamıştı. Psikiyatri stajyerliği heyecan verici olsa da öğrenciler tarafından anksiyete oluşturma potansiyelini de barındırmaktadır. Tıp alanında çalışanlara karşı (personel, araştırma görevlisi, öğrenci...vb) hastadan gelecek olası şiddete dönük eğitim sıklıkla gözden kaçmakta ve psikiyatriye özgü derslerde bile anlatılmamaktadır. Ayrıca, öğrencilerin böyle bir ihtiyacı olup olmadığını araştıran çalışmalar da çok

azdır. 2005 yılında yayınlanan bir çalışmada saldırıya uğrayan öğrencilerin ne yapacağı, nerelere başvuracağı gibi protokoller de öğrenciler tarafından yeterince bilinmemektedir (10). Bu nedenle stajyer öğrencilere saldırgan hastaya karşı eğitim verilmesi ve böyle bir olay sonrası neler yapılabileceğinin öğretilmesi önemli bir alan olarak gözükmektedir. Bütün bunlara ek olarak, hasta tarafından gerçekleştirilen saldırgan davranışların yalnızca psikiyatriye özgü olmadığı da öğrencilere vurgulanmalıdır. Bir çok saldırganlık olayı acil servislerde (11) ve cerrahi kliniklerinde (12) gerçekleştiği bilinmektedir.

Bu çalışmada her dört öğrenciden üçü konsultasyon ve liyezon eğitimine daha fazla önem verilmesi gerektiğini belirtmişti. Bunun nedeni psikiyatriyi bir kariyer olarak seçmeseler bile genel tıpta psikiyatrik belirtilerle sıkça karşılaşabileceklerinin bilincinde olmalarıdır. Aynı zamanda tıp öğrencilerine doktor-hasta ilişkisindeki, ince nüansları öğretebilmenin ve öğrencilerde ilgi uyandırmanın en iyi yolunun konsultasyon-liyezon psikiyatrisi uygulamaları üzerinde çalışmak olduğu bir çalışmada bildirilmiştir (13). Yakın zamanda yayınlanan bir çalışmada tıp öğrencilerine staj başlangıcında bir komedi skeci izletilmiş, ardından bu skepte kişilik problemi olup olmadığı tartışılmış, daha sonraki seanslarda ise borderline, bağımlı ve narsistik kişilikleri konu alan videolar izletilmiştir. Çalışmanın sonunda 36 öğrencinin 29'u bu videoları ilginç, eğlenceli ve ihtiyaçlarını karşılayabilecek derecede değerli bir eğitim biçimi olarak gördüğünü bildirmiştir (14). Psikiyatri uygulamaları içinde eğitim için zaman bulmak giderek zorlaşmaktadır. Tıp öğrencilerini psikiyatriye özendirmek ve onların eğitimi için yeni yollar aranmaktadır. Bu yeniliklerden birisi de ev bakımı vizitlerine katılan psikiyatri uzmanlarına eşlik etmek ya da toplumda özel psikiyatri uygulamalarını görmelerini sağlamaktır (15). Aynı zamanda tıp öğrencilerinin Bakırköy ya da Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastaneleri gibi, üniversite hastanesi poliklinik/yatan hasta servislerine göre daha fazla sayıda hastayı ve daha sınırlı zaman içinde muayene/takip etmesi gereken psikiyatri hastanelerine yönlendirilmeleri psikiyatri uygulamalarındaki çeşitliliği görmelerine faydası olacaktır. Burada endişe kaynağı tıp öğrencilerinin ağır ve kronik hastalardan olumsuz etkilenebileceğidir. Ancak, psikiyatri stajyerlerinin ağır ve kronik hastalardan olumsuz etkilenmedikleri bildirilmiştir (16). Bizim çalışmamızda da iki öğrenciden birisi üniversite dışında psikiyatri uygulamalarının nasıl sürdürüldü-

ğünü görmek istediklerini belirtmişti. Amerika'daki Tıp Eğitimi Yöneticileri Birliği, psikiyatri stajı eğitim süresinin altı hafta ya da daha fazla olması gerektiği üzerinde durmaktadır (17). Bizim çalışmamızda da her iki öğrenciden birisi staj süresini kısa bulmuştur. Aslında psikiyatri stajının uzun olması gerektiği birçok nedenden dolayı açıktır: psikiyatrik bozukluklar yaygındır, psikiyatrik bozuklukların bedeli çok ağırdır, psikiyatrik belirtilere genel tıp klinik ve servislerinde de sık rastlanmaktadır ve psikiyatri hastalarını değerlendirmek, tanı koymak ve tedavi düzenlemek kısa sürede öğrenilmemektedir (17).

Bizim çalışmamızda on öğrenciden yedisi psikiyatri stajı boyunca bilgilerinin yanı sıra hasta karşısında tutumlarına dair geri bildirimde bulunulmasını istemiştir. Eğitimde geri bildirim ne kadar önemli olduğu yeterince bilinmemektedir (1). Ayrıca, bizim çalışmamızda %50 öğrenci staj sonu sınavında becerilerinin değerlendirilmediğine inanmaktaydı. Üniversitemizde psikiyatri stajyerlerinin bilgi ve beceri değerlendirmeleri çoktan seçmeli test ve olgu sunumuyla birlikte sözlü sınavla yapılmaktadır. Amerika'da, bizim uygulamamıza ek olarak, bazen hoca gözetiminde hastadan öykü alma ya da yazılı sınav yapan eğitimciler de olduğu bilinmektedir (18). Aslında tıp öğrencilerinin değerlendirilmesi, sınıftaki marjinal öğrencilerin tanımlanıp onlara yaklaşım çeşitliliğinin artırılması kritik öneme sahiptir (18). Psikiyatri stajının zamanlaması eğitimde verimin artırılması araştırmalarında sıkça bakılan konulardan birisi olmuştur. Örneğin Amerika'daki Board Sınavına yakın dönemde psikiyatri stajı almanın psikiyatri sorularını çözme başarısını artırdığı belirtilmiştir (19). Ancak bizim çalışmada psikiyatri stajını tıpta uzmanlık sınavına yakın zamanda almanın önemli olduğuna inanma oranı %23 çıkmıştır. Psikiyatri stajının nöroloji stajından sonra alınmasının psikiyatri staj eğitimindeki başarıyı artırabileceği de tartışılmaktadır (19). Ancak Manley ve arkadaşlarının çalışması ve başka bir çalışmada (20) psikiyatri rotasyonunu nöroloji stajından önce almanın öğrencilerde performansı olumlu etkilediği gösterilememiştir.

Bizim çalışmamızda her on öğrenciden altı veya yedisi bir öğretim üyesi ya da araştırma görevlisiyle hasta takip etmenin eğitici olduğunu bildirmişti. Bir çalışmada araştırma görevlisi ya da fakülte'deki eğitici eşliğinde yatan ya da ayaktan hasta deneyimlerinin kendilerine yardım eden en önemli yöntem olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca bu çalışmada hastanın getirilmediği olgu sunumu ve ardın-

dan yapılan tartışmanın eğitimlerine katkısının en az olduğu bulunmuştur (16). Psikiyatri stajyerlerinin önceki sınıflarda araştırmaya katılması ya da yaz okulları düzenlenip seçmeli olarak psikiyatri seminerlerine katılmasının üzerinde önemle durulmakta ve psikiyatri stajyer eğitiminin önemli yeniliklerinden birisi olabileceği belirtilmiştir (21). Bizim çalışmamızda da iki öğrenciden birisi önceki sınıflarda psikiyatri ile ilgili etkinliklere katılmayı önemli bulmuşlardı. Ayrıca Amerika'da çeşitli üniversiteler psikiyatri stajı öncesi tıp öğrencilerine ulaşabilmenin modelleri üzerinde çalışmakta ve internet temelli eğitim seminerleri, kurslar, konferanslar ya da araştırmaya dahil etme gibi organizasyonlar yapmaktadır (21). Bu çalışmanın yazarları da üç yıldır Öğrenci Bilimsel Araştırma Kulübü adı altında birinci sınıftan altıncı sınıfa kadar öğrencilerin gönüllü olarak katılabildiği bilimsel etkinlikler düzenlemekte ve bilimsel araştırmalar yapmaktadır.

Bu çalışmanın bazı kısıtlılıkları vardır. İlki, öğrencilerin yaklaşık olarak yarısına ulaşılammıştır. Dolayısıyla, örneklem genişliğimiz bütün öğrencilerimizi temsil etmemektedir. Bu nedenle ulaştığımız sonuçların yorumlanması güçleşmektedir. İkincisi, bir metropol üniversitesi-

nin kendine özgü eğitim koşullarında ülkemizin diğer üniversitelerinde olagiden psikiyatri stajyer eğitimi hakkında fikir edinmek zor olabilir. Bu nedenle, İstanbul dışındaki şehirlerde psikiyatri stajyer eğitimini karşılaştırmak daha bilgilendirici olabilirdi.

Sonuç olarak, farklı motivasyonlardan kaynaklansa da, ülkemizde birçok tıp fakültesinde psikiyatri eğitime kafa yoran insan sayısının ve harcanan sürenin az olduğu düşünülmektedir. Tıp öğrencilerinin artan ihtiyaç ve beklentilerinin karşılanması için psikiyatri eğitimi verenlerinin yeni yaklaşımlar geliştirmesi gereklidir. Ancak bilimsel literatüre bakıldığında bu problemin tek bir çözümü bulunmamaktadır. Standart eğitimin verilmesi ön kabülyle belki de her bir tıp fakültesinin kendi koşullarına göre bir yaklaşım sergilemesi ve bunun için araştırmalar yapması uygun olacaktır. Ancak eğitimciler eğitimde verim almak için öğrencilerin görüşünü göz önünde bulundururken, deneyimli bir klinisyen olarak da öğretilmesi gerekenler arasında dengeyi gözetmelidir. Ayrıca, bu tür yaklaşımların ülke genelinde tartışıldığı ve paylaşıldığı, akademik liderlerin biraraya geldiği toplantılara da ihtiyaç doğmaktadır.

Kaynaklar:

- McIlwrick J, Nair B, Montgomery G. "How Am I Doing?": Many Problems But Few Solutions Related to Feedback Delivery in Undergraduate Psychiatry Education. *Acad Psychiatry* 2006; 30: 130-135.
- Brodkey AC, Sierles FS, Woodard JL. Use of Clerkship Learning Objectives by Members of the Association of Directors of Medical Student Education in Psychiatry. *Acad Psychiatry* 2006; 30: 150-157.
- Kohn L, Corrigan J, Donaldson M: (Committee on Quality of Health Care in America of the Institute of Medicine of the National Academy of Sciences, Eds). *To Err is Human: Building a Safer Health System*. Washington, DC, National Academy Press, 2000.
- Kassebaum D, Eaglen R. Shortcomings in the evaluation of students' clinical skills and behaviors in medical school. *Acad Med* 1999; 74: 842-849.
- Colletti LM. Difficulty with negative feedback: face-to-face evaluations of junior medical student clinical performance results in grade inflation. *J Surg Res* 2000; 90: 82-87.
- Alpert JE, Schlozman S, Badaracco MA, Burke J, Borus JF. Getting Our Own House in Order: Improving Psychiatry Education to Medical Students as a Prelude to Medical School Education Reform. *Acad Psychiatry* 2006; 30: 170-173.
- Roberts LW, Coverdale J, Louie A. Committing to Medical Student Education. *Acad Psychiatry* 2006; 30: 93-94.
- Burke MJ, Brodkey AC. Trends in Undergraduate Medical Education: Clinical Clerkship Learning Objectives. *Acad Psychiatry* 2006; 30: 158-165.
- Cıngı Başterzi AD, Tükel R, Uluşahin A, Coşkun B, Alkın T, Murat Demet M, Konuk N, Taşdelen B. Türkiye'de Mezuniyet Öncesi Psikiyatri Eğitiminin Bugünü. *Türk Psikiyatri Derg* 2010; 21: 195-202.
- Waddell AE, Katz MR, Lofchy J, Bradley J. A Pilot Survey of Patient-Initiated Assaults on Medical Students During Clinical Clerkship. *Acad Psychiatry* 2005; 29: 350-353.
- Yassi A. Assault and abuse of health care workers in a large teaching hospital. *Can Med Assoc J* 1994; 151: 1273-1279.
- Pane GA, Winiarski AM, Salness KA. Aggression directed toward emergency department staff at a university teaching hospital. *Ann Emerg Med* 1991; 20: 283-286.
- Kornfeld DS. Consultation-liaison psychiatry: contributions to medical practice. *Am J Psychiatry* 2002; 159: 1964-1972.
- Ghatavi K, Waisman Z. Teaching Medical Students About Personality Disorders and Psychotherapeutic Principles: A Resident Pilot Initiative *Acad Psychiatry* 2006; 30: 178-179.
- Pessar LF, Levine RE, Bernstein CA., Cabaniss DS, Dickstein LJ, Graff SV, Hales DJ, Nadelson C, Robinowitz CB, Scheiber SC, Jones PM, Silberman EK. Recruiting and Rewarding Faculty for Medical Student Teaching. *Acad Psychiatry* 2006; 30: 126-129.

16. Niedermier JA, Bornstein R, Brandemihl A. The Junior Medical Student Psychiatry Clerkship: Curriculum, Attitudes, and Test Performance. *Acad Psychiatry* 2006; 30: 136-143.
17. The Membership and the Executive Council of the Association of Directors of Medical Student Education in Psychiatry. The Psychiatry Clerkship: A Position Statement on the length of the Psychiatry Clerkship. *Acad Psychiatry* 2006; 30: 103-103.
18. Briscoe GW, Carlson DL, Arcand LF, Levine RE, Cohen MJ. Clinical Grading in Psychiatric Clerkships. *Acad Psychiatry* 2006; 30: 104-109.
19. Manley M, Heiss G. Timing Bias in the Psychiatry Subject Examination of the National Board of Medical Examiners *Acad Psychiatry* 2006; 30: 116-119.
20. Park RS, Chibnall JT, Morrow A. Relationship of rotation timing to pattern of clerkship performance in psychiatry. *Acad Psychiatry* 2005; 29:267-273.
21. Balon R, Heninger G, Belitsky R. Medical School Research Pipeline: Medical Student Research Experience in Psychiatry. *Acad Psychiatry* 2006; 30: 16-22.